

PK-240

Dialogu pārvērš trialogā

Vācu fotogrāfa Franka Mardausa un literātes Karolīnes Raušas savdabīgā saspēle Rīgā ilgs tikai **trīs dienas**

Paplašināt Franka Mardausa un literātes Karolīnes Rušas dialogu Putniņas galerijā varēs jebkurš abu mākslinieku kopdarba — izstādes *Naktis, (Nachts,)* — apmeklētājs

F. Mardaus un K. Ruša

- 2001.g. prezentācija Kodaka muzejā, George Eastman House Ņujorka, ASV
- 2001.g. Ausburgas pilsetas Mākslas balva par projektu NAK-fabrics
- Kopš 2002.g. pārstāvē

Izstāde Naktis,

18.—20.augusts
Putniņas galerijā

Augšburgas mākslas muzeja kolekcijā, kopš 2000.g. pārstāvēti Francijas nacionālajā bibliotēkā ar Bosnijas un Hercegovinas projektu Alles ist Wundenschlagen

Nozīmīgas izstādes:
Nachts, (2003, Augsburga)
Blu (2002, Augsburga)
NAK-fabrics (2001, Augsburga)
Alles ist Wundenschlagen (1998, Augsburga)
Warten (1997, Palermo)

Laura Dzērve, speciāli Dienai

Vācu fotogrāfa Franka Mardausa un literātes Karolines Rušas nedalāmo vienību — saspēli, iespējams, visprecīzāk izsaka amerikāņu dzejnieka Edvarda E.Kammingsa dzejas rindiņa «and if I sing you are my voice». «Man ir viņa acis, viņa skatiens, no viņa darbiem es varu veidot savus stāstus kā no māliem. Mēs esam vajadzīgi viens otram, tas ir duelis un arī dialogs starp mums,» teic literāte. «Esmu atklājis sajūtu kombinācijas, kā es būtu varējis, bet vēl neesmu juties,» saka fotogrāfs. Paplašināt šo divu cilvēku dialogu no 18.—20.augustam Putniņas galerijā varēs jebkurš abu mākslinieku kopdarba — izstādes *Naktis*, (*Nachts*.) apmeklētājs, ja vien vēliesies.

K.Rušas un F.Mardausa sadarbība ilgst jau apmēram septiņus gadus. Abi 1997.gadā izveidoja grupu *eyecontext*, kas darbojas mākslas un žurnālistikas jomā. K.Ruša ir visu līdzšinējo abu mākslas projektu koncepcijas autors, savukārt F.Mardaus — vizuālā materiāla radītājs. Izstāde *Naktis*, ir abu jaunākais darbs, tā pirms nonākšanas Latvijā piedzīvoja savu pirmo izstādi jūnijā — Āugsburgā. Kopumā ekspozīciju veido 99 fotogrāfijas, kas tapušas apmēram 25 gadu laikā, jo F.Mardaus fotogrāfs kopš 10 gadu vecuma. Rīgā gan galerijas telpas nav tik plašas, tādēļ izstāde būs skatāma nedaudz mazākā apjomā.

Katram savs stāsts

Planšete, uz kuras rakstīts *Nachts*, izstādē ir kā virsraksts — aizsākums stāstījumam — uz vairākām planšetēm pa trim izvietotām fotogrāfijām. Katrā attēlu trīsvienībā jau ielikts stāsts, tapis K.Rušas prātā un «sapņu

loģikā». Taču atšķirībā no izstādes *NAK-fabrics*, kurā abi autori nedaudz piepalīdzēja skatītājam «ierāpties» viņu koncepcijā (fotogrāfijas pavadīja poētisks, fragmentos sadalīts teksts), *Naktis*, izstādes apmeklētāja loma ir cita. «Šī izstāde atstāj skatītāju vienatnē ar fotogrāfijām, lai viņš pats ar savu intīmo pieredzi veido pats savu stāstu. Manis radītā stāsta zināšana tikai traucētu,» paskaidro K.Ruša.

Taču, lai arī izstādes nosaukums tieši saistīts ar nakti, tā nevedina uz banālām asociācijām. Klaji erotisk žanrs vai tumšas nakts ainas izstādē nav pārstāvētas. «Naktī tu esi mierīgs un vari domāt, ne tikai sapņot. Naktī viss izskatās citādi, citādi prātā atstāt tas, kas noticis dienā,» par izstādes nosaukumu stāsta tās autori.

Sapņu kvalitāte

Izstādē aplūkojamās fotogrāfijas K.Ruša atlasīja divu mēnešu garumā. Viņai nācās iziet cauri visai F.Mardausa «biogrāfijai» — 30 000 fotogrāfiju lielam arhīvam. Fotogrāfijas pārstāv cilvēku un priekšmetu ikdienišķo dzīvi, tās uzņemtas dažādās pasaules valstīs, arī Gruzijā, Šrilankā, ASV, Grieķijā. Lai radītu savus fotostāstus, plašajā klāstā K.Ruša meklēja «sapņu kvalitātes» fotogrāfijas. Stāsti ir par došanos pasaulē, ilgām, vientulību, briesmām, mīlestību.

Paklausot acinājumam, K.Ruša piekrit pārtulkot vienu no izstādes triju fotogrāfiju salikumiem. Pirmajā attēlā redzama pie jūras sēdoša, aizdomājusies sieviete ar lietussargu, otrajā — bruņurupuča portrets (senākā izstādes fotogrāfija), savukārt trešajā — divu kailu ķermeņu fragmenti. «Stāsts ir par patvērumu. Sieviete ir patvērusies zem lietussarga, viņa ir iegājusi sevī, iespējams, sapņo, viņai ir ērti. Bruņurupucis arī ir iegājis iekšā —

patvērumā zem čaulas, kas liekas nesalaužama. Trešajā attēlā vairs nav patvēruma, paveras skaidra aina, kailums,» viņa stāsta.

Acis skatās tieši

F.Mardaus inscenētu fotogrāfiju uzņemšanai pievērsies samērā maz, biežās viņš fotografējis pastaigājoties un tā iemūžinājis dažādas ainavas, cilvēkus, priekšmetus. Viens no izņēmumiem gan ir ironiskā fotoizstāde *Slavenības*, kam tika fotografēti cilvēki, kuri no slavas bija pat ļoti tālu. «Mums bija ideja izveidot izstādi par cilvēkiem, kas varētu būt slavenības. Varbūt kāds, pateicoties izstādei, par tādu arī kļuva,» apcer fotogrāfs.

Nedaudz netradicionāla var likties F.Mardausa cilvēku fotografēšanas maniere. Lai neveidotu distanci starp fotogrāfu un fotografējamo, viņš neliek kameru pie acīm. «Man fotoaparāts novietots attālināti, krūšu augstumā — tā varu fotografēšanas brīdī skatīties cilvēkam acīs.» Nereti cilvēki pat neievēro, ka tiek fotografēti. Turklāt viņš vienmēr cenšoties cilvēkiem piekļūt pēc iespējas tuvu.

No *eyecontext* rīkotajām izstādēm līdz šim augstāko atzinību izpelnījies *NAK-fabrics*. Tā stāsta par milzīgas, skaistas, taču bankrotējušas fabrikas pilnīgu izpostīšanu 90.gadu nogalē. Jautāta, vai izstādes veidošanu virzīja rūpes par fabrikas bojāeju, K.Ruša atbild: «Mēs nebijām par to tik satraukti, lai ietu demonstrācijās ar karogiem, taču apzinājāmies, ka iznīcināta pagātnes vērtība. Ar šo izstādi gribējām pateikt veselam laikposmam uz redzēšanos.»

Noslēgumā vēl jāatgādina, ka izstāde *Naktis* aplūkojama vien trīs dienas. ♦

*Un, ja es dziedu, tu esi mana balss (angļu val.)